

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, доцента Манжули Андрія Анатолійовича на дисертаційне дослідження Ластовича Данііла Миколайовича «Адміністративно-правові засади надання поліцейських послуг в Україні», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Закон України «Про Національну поліцію» містить цілу низку важливих положень, найважливішими з яких є те, що поліція, нарешті, позиціонується як сервісна служба, а не мілітаризований орган влади, покликаний виконувати карально-репресивні завдання і функції. Тобто поліція повинна забезпечувати необхідні умови для нормального існування і розвитку суспільства, а не виступати апаратом примушування та заборони. Про зміну концепції розуміння соціального призначення органів внутрішніх справ яскраво свідчить той факт, що у вищезгаданому Законі головним завданням поліції проголошено надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. Тобто законом передбачено доволі широке коло сфер де надаються поліцейські послуги. Проте, варто відзначити, що термін «поліцейські послуги» хоча і не є новим для науковців, але є новелою сучасного національного законодавства. У зв'язку з чим додаткового вивчення потребують: значення поліцейських послуг в діяльності національної поліції; адміністративно-правовий статус поліції, як суб'єкта надання поліцейських послуг; форми, методи та процедури надання поліцейських послуг тощо.

Переважає більшість дискусійних наукових питань та практичних проблем, що виникають під час реалізації поліцейських послуг накопичилась у зв'язку із відсутністю комплексних наукових досліджень з цієї проблематики, що, звісно, не сприяє розвитку національного правоохоронного законодавства, насамперед, адміністративного. Впродовж останніх років дослідження особливостей надання

різних послуг правоохоронними органами провадилося досить активно, однак істотного вирішення вказані проблеми так і не отримали, більш того вважати їх достатньо вирішеними ні у практичному, ні у теоретично-методологічному аспекті ми не можемо.

Таким чином, необхідність удосконалення та системного оновлення діяльності поліції у сфері надання поліцейських послуг, їх форм та методів діяльності, з одного боку, та відсутність комплексних наукових досліджень цієї проблематики – з іншого, обумовлюють актуальність і вказують на необхідність комплексного дослідження адміністративно-правових засад надання поліцейських послуг в Україні.

Отже, можна впевнено стверджувати, що дисертація Ластовича Д.М. є своєчасною та актуальною, оскільки являє собою детальний і всебічний аналіз особливостей надання поліцейських послуг в Україні.

Про актуальність обраної теми свідчить те, що робота виконана відповідно до пп. 1.5, 3.1, 4.1 Пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, пп. 1.3, 1.4, 3.1, 8.5 Пріоритетних напрямів наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016–2019 роки, схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23 лютого 2016 р. (протокол № 2), комплексних науково-дослідних тем Харківського національного університету внутрішніх справ: «Адміністративна діяльність ОВС» (державна реєстрація № 0113U008186); «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (державна реєстрація № 0113U008197).

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України, узагальнення практики його реалізації та міжнародного досвіду визначити сутність та особливості надання поліцейських послуг в Україні, виробити пропозиції щодо шляхів удосконалення діяльності органів Національної поліції.

Наукові положення та висновки, що викладені у роботі, мають високий рівень обґрунтованості, про що свідчить застосування оптимальних і сучасних методів і прийомів наукового пізнання, серед яких: логіко-семантичний, порівняльно-правовий, системно-структурний, формально-юридичний методи та метод системного аналізу. Поєднання цих методів і прийомів дозволило автору ґрунтовно дослідити теоретичні та практичні аспекти, пов'язані з наданням поліцейських послуг.

Теоретичне підґрунтя дисертації становлять вітчизняні та зарубіжні наукові праці у галузі філософії, теорії управління, загальної теорії держави і права, адміністративного права та інших галузевих правових наук. Нормативною базою роботи є Конституція України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, а також проекти нормативних актів, що визначають правові засади надання поліцейських послуг. У ході дисертаційного дослідження було також використано законодавство низки зарубіжних країн (Німеччини, Франції, Швеції, Польщі та Великобританії), досвід яких щодо правового регулювання надання поліцейських послуг може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності органів Національної поліції України та поліції зарубіжних країн у сфері надання поліцейських послуг, політико-правова публіцистика, довідкові видання.

Зміст роботи свідчить про те, що вона є самостійним, творчим і своєчасним науковим дослідженням, виконаним на високому теоретичному та науково-методологічному рівнях вирішення поставлених задач, детально розглянути які стає можливим і за рахунок логічно побудованої структури роботи. Виразна чітко сформульована теоретична позиція дисертанта щодо низки проблемних питань, пов'язаних з адміністративно-правовим регулюванням надання поліцейських послуг в Україні, просліджується за рахунок формулювання власних дефініцій, критеріїв і класифікацій.

Наукова новизна результатів, одержаних під час дослідження, зумовлюється тим, що робота Ластовича Д.М. є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним дослідженням адміністративно-правового

регулювання надання поліцейських послуг в Україні, проведеним на основі аналізу існуючих наукових підходів, чинного законодавства України, практики його реалізації, а також визначення напрямків його вдосконалення. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Серед вагомих наукових положень, а також рекомендацій і висновків, які характеризуються безумовною науковою новизною, теоретичною значимістю та мають практичну цінність, слід зазначити наступні положення:

- характеристика основних ознак поліцейських послуг та висвітлення особливостей надання поліцейських послуг патрульною поліцією (с. 19-21);

- визначення основних цілей надання поліцейських послуг Національною поліцією як сервісним органом (с. 23-24);

- висновок, що саме в межах адміністративної функції реалізується основний обсяг роботи Національної поліції із забезпечення публічного порядку та публічної безпеки, а також найбільш яскраво проявляється виконавчо-розпорядчий аспект її діяльності як ланки виконавчої гілки влади (с. 27);

- позиція, що соціально-сервісна функція поліцейських послуг досить чітко описує характер і спрямованість діяльності сучасної поліції. Підтримуємо позицію дисертанта, що дана функція передбачає обов'язок поліції надавати на безоплатній основі фізичним особам, які цього потребують, домедичну та (або) психологічну допомогу, а також допомогу у вирішенні певних побутових питань, якщо людина з тих чи інших підстав не може належним чином вирішити їх сама (с. 29);

- думка автора, що значення адміністративно-правового-статусу поліції як суб'єкта надання поліцейських послуг полягає у тому, що він: а) відображає соціальне призначення поліції, зміст та напрямки її діяльності як суб'єкта надання поліцейських послуг; б) відображає місце Національної поліції у механізмі та апараті держави; в) характеризує коло її юридичних можливостей, якими вона користується, та обов'язків, які вона повинна виконувати як суб'єкт надання поліцейських послуг; г) визначає юридичну відповідальність поліції за

невиконання або неналежне виконання поліцією своїх обов'язків щодо надання відповідних послуг (с. 34);

- окреслення повноважень Національної поліції як суб'єкта надання поліцейських послуг як закріпленої на законодавчому рівні сукупності її прав, якими вона може скористатися, та обов'язків, які вона повинна виконувати, реалізуючи своє функціональне призначення як сервісного органу влади, які, у свою чергу, можна поділити на основні (с. 36-39), повноваження у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення (с. 39) та організаційні (с. 40-41);

- підхід здобувача, що поліцейські послуги у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку спрямовані не стільки на задоволення індивідуальних потреб окремих суб'єктів, скільки на виконання загальносуспільного запиту на підтримку відповідного суспільно-правового стану громадського життя, який є найбільш доцільним та корисним на певному етапі історичного розвитку українського суспільства (с. 77);

- аналіз зарубіжного досвіду організаційно-правових засад діяльності поліції та особливостей надання поліцейських послуг на прикладі таких країн як Німеччина, Франція, Швеція, Польща та Великобританія (с. 142-157) і окремо надання пропозицій щодо можливості використання зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання надання поліцейських послуг в Україні (с. 156-157);

- висновок щодо необхідності уточнення понятійно-термінологічного апарату, що використовується у законодавстві про Національну поліцію, зокрема таких нових термінів як «поліцейські послуги», «публічний порядок», «публічна безпека» (с. 134);

- позицію, що основними формами, через які відбувається оцінювання ефективності надання органами і посадовими особами поліції відповідних послуг, є опитування, а також аналіз даних різного роду звітності про виконання завдань як поліцією в цілому, так і її окремими структурними ланками (с. 165).

Окрім наведених у роботі елементів новизни запропоновано й інші оригінальні положення та висновки. Проте, незважаючи на багато позитивних

моментів, які мають місце в дисертаційному дослідженні, та його високу загальну оцінку, воно, як і будь-яка наукова робота, містить ряд дискусійних положень та висновків, а деякі з них потребують додаткового уточнення.

1. В рамках підрозділу 1.2 дисертант обґрунтовує, що адміністративно-правовий статус поліції як суб'єкта надання поліцейських послуг складається із функціонально-цільового та компетенційного блоків, а також юридичної відповідальності та однострою поліцейських. Підтримуючи в цілому зазначену позицію, хотілося б звернути увагу на доцільність включення до структури адміністративно-правового статусу поліції як суб'єкта надання поліцейських послуг також юридичних гарантій діяльності поліцейських.

2. У підрозділі 3.3 дисертаційного дослідження автор, ґрунтуючись на положеннях національного законодавства, здійснює аналіз основних форм, через які відбувається оцінювання ефективності надання органами і посадовими особами поліції відповідних послуг. Проте, на нашу думку, дисертаційне дослідження лише б виграло, якби дисертантом було сформульовано авторську позицію щодо системи критеріїв та показників якості (ефективності) надання поліцейських послуг.

3. Для об'єктивності та точності використання емпіричної бази доцільно було б провести анкетування представників інституцій громадянського суспільства щодо стану (якості) надання поліцейських послуг. Це дозволило б виявити нагальні проблемні моменти, з якими стикаються пересічні громадяни під час отримання поліцейських послуг, та запропонувати шляхи їх усунення.

4. В структурі дисертації доцільно було б один підрозділ присвятити характеристиці адміністративно-правових відносин, які виникають за участю органів та підрозділів поліції під час надання поліцейських послуг. Розгляд цих питань підвищив би науковий інтерес до роботи та сприяв би більш об'єктивному висвітленню проблем надання поліцейських послуг в Україні.

5. На сторінці 46 дослідження автор робить висновок, що правові засади надання поліцейських послуг слід розглядати у вузькому та широкому тлумаченні. У першому випадку (у вузькому сенсі) засади слід тлумачити як

сукупність принципів, на яких ґрунтується надання зазначених послуг; у другому (у широкому розумінні) засади – як сукупність нормативно-правових актів, що регулюють надання поліцейських послуг, в яких закріплюються в тому числі й вищезгадані принципи. Натомість, хотілося б підкреслити, що у науковій літературі його поняття «правові засади» часто ототожнюють із поняттям «правове регулювання». Зважаючи на це хотілося б почути думку автора про співвідношення цих термінів в контексті діяльності надання поліцейських послуг в Україні.

Вищенаведені зауваження мають виключно рекомендаційний характер і жодним чином не знижують достатньо високе теоретичне та практичне значення рецензованого дисертаційного дослідження та загальну позитивну оцінку роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в подальшому вони можуть бути використані у: науково-дослідній сфері — як основа для подальшого розроблення проблем надання поліцейських послуг; правотворчості, зокрема в ході внесення змін і доповнень до нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів Національної поліції; правозастосовній сфері з метою покращення практичної діяльності Національної поліції України.

Основні положення та висновки дисертаційного дослідження було апробовано шляхом обговорення на науково-практичних конференціях різних рівнів. За результатами дослідження опубліковано десять наукових праць, у тому числі — шість статей у фахових наукових виданнях України, у тому числі одна стаття у іноземному науковому виданні, та чотирьох тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

На основі аналізу змісту дисертації та автореферату можна стверджувати про абсолютну ідентичність змісту автореферату й основних тез дисертаційного дослідження. Основні висновки та положення роботи сформульовані автором особисто, на основі власних досліджень та практичного досвіду роботи. Матеріал дослідження викладено комплексно, логічно правильно та послідовно, що

дозволило здобувачу розкрити зміст обраної теми дослідження та у повному обсязі вирішити поставлені задачі.

З вищевикладеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади надання поліцейських послуг в Україні» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є актуальною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані висновки, які з'ясовують вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, теоретичним рівнем і практичною цінністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Ластович Данііл Миколайович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент**

А.А. Манжула

